

Proposta de millora dels tràmits administratius de les ajudes a la retirada d'amiant a Catalunya

Antecedents

La producció i comercialització de materials amb amiant es va prohibir a l'Estat espanyol l'any 2002, amb l'aprovació del Reial Decret 1406/1989, de 10 de novembre, encara que no s'obliga legalment a retirar els materials amb amiant instal·lats si no s'ha arribat a la fi de la seva vida útil, molts dels materials amb amiant a Catalunya es van instal·lar entre els anys 60 i 80 i estan arribant al final de la seva vida útil estimada de 30 a 50 anys.

El Parlament Europeu va fixar terminis per reemplaçar els materials amb amiant en l'àmbit privat per al 2032 i en el públic per al 2028. La substitució d'aquests materials busca millorar la qualitat de vida, reduir els costos d'atenció mèdica, beneficiar el medi ambient i revaloritzar els espais afectats, a més d'impulsar un sector empresarial especialitzat en la gestió i substitució d'aquests materials.

S'estima que a Catalunya hi ha 150 milions de metres quadrats de cobertures de fibrociment, moltes d'elles en naus industrials. La presència d'amiant també afecta la transició energètica de les empreses, ja que la legislació actual impedeix el seu ús per a instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic i planteja desafiaments relacionats amb l'eficiència tèrmica de les instal·lacions.

La Comissió per a l'Erradicació de l'Amiant a Catalunya es va crear per abordar la problemàtica i els seus efectes en la salut. Ha de decidir entre no fer res, regular el procés d'erradicació legalment o implementar incentius fiscals i ajudes perquè les empreses inverteixin en la substitució de les cobertures d'amiant, lligant-lo a la instal·lació de sistemes d'energia solar fotovoltaica.

Per abordar aquest greu problema de salut pública, competitivitat empresarial i transició energètica, des de la Cecot fa temps que suggerim aprofitar els fons europeus, l'impuls de l'autoconsum i la transició a un nou model energètic, ja que si no es prenen mesures, moltes empreses, PAE's i municipis es quedaran enrere.

Situació actual

El passat 24 de maig 2023 es va publicar la Resolució [ACC/1734/2023](#) de convocatòria d'ajuts destinats a la retirada, en origen, de residus de materials d'aïllament i de la construcció que continguin amiant, ubicats a l'àmbit territorial de Catalunya, i a instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic en cobertes afectades amb l'objectiu principal de promoure i fomentar la retirada de residus de materials d'aïllament i de la construcció que continguin amiant, en òptimes condicions amb la finalitat de millora ambiental i la minimització dels riscos que aquest material comporta per a la salut pública.

L'import total assignat a la convocatòria per a l'any 2023 era de **50.000.000 €**. Aquests ajuts es gestionarien des de l'Agència Catalana de Residus i es distribuïen en dues línies d'actuació:

Annex I: Adreçat a la retirada de residus de materials d'aïllament i de la construcció que continguin amiant, destinats als propietaris de béns immobles amb ja fossin persones físiques o jurídiques, públiques o privades, i comunitats de veïns, amb una dotació de **10.000.000 €** i concurrència no competitiva.

Annex II: Adreçat a la retirada de residus de cobertes amb amiant, i la seva substitució, i complementàriament la instal·lació d'autoconsum fotovoltaic a les mateixes cobertes de l'immoble on es retirés l'amiant, destinats als propietaris de béns immobles en els quals es dugui a terme o s'hagi dut a terme una activitat econòmica, ja fossin persones físiques o jurídiques, públiques o privades, amb una dotació de **40.000.000 €** i concurrència competitiva.

El criteri de valoració en l'Annex II afavoria objectivament al sector agrícola i ramader amb el doble de puntuació. Les notícies anaven en aquest sentit:

Pere Aragonès presenta "Amiant per plaques", un projecte que subvenciona el 100% del cost, especialment per a empreses i instal·lacions agrícoles.

El Govern hi destinarà 50 milions, 40 dels quals per a empreses i instal·lacions agrícoles, i els altres 10 per a edificis de particulars, comunitats, institucions i edificacions no empresarials. Són ajudes que cobriran el 100% del cost de la substitució.

En paral·lel, la Generalitat treballa en l'elaboració d'un cens de l'amiant a Catalunya, "sobretot de cobertes perquè es treballa amb imatges aèries de l'Institut Cartogràfic de Catalunya", per aconseguir l'objectiu de declarar el país lliure d'amiant el 2032, tal com disposa la Unió Europea.

La consellera també ha aclarit que amb aquests 50 milions totals "no eliminarem tot l'amiant del país" i, per tant, "caldrà renovar aquest programa en els següents pressupostos".

Problemàtica

Falta de transparència i informació

El termini de presentació de sol·licituds era de dos mesos, finalitzava el 25 de juliol 2023.

Des de la Cecot es va iniciar campanya per fomentar la retirada d'amiant i davant la resposta massiva de les empreses vam demanar a l'Agència de Residus, al llarg del període de tramitació dels ajuts, si podien fer públic si els fons ja s'havien esgotat tenint en compte que el límit era la disponibilitat pressupostària. Resposta:

Encara no s'han revisat les sol·licituds presentades i no se sap si el pressupost serà suficient.

Falta de resposta en qüestions rellevants de la tramitació i de la convocatòria

Davant qüestions i dubtes més avançats sobre la documentació que calia aportar no trobem resposta, fet que acabarà provocant requeriments innecessaris i/o inadmissions. Resposta

Bon dia, en relació a la seva consulta l'informem que ens comenten des del Departament de Gestió d'Infraestructures (departament responsable dels expedients d'aquesta subvenció) que en el moment pertinent es valorarà tota la documentació aportada.

Col·lapse de l'organisme tramitador

Davant la manca de notícies i informació sobre l'estat dels ajuts, contactem en data 8 de novembre 2023 amb l'Agència Residus. El calendari que ens traslladen és el següent:

- ♦ Durant el primer semestre del 2024 preveuen que aniran fent atorgaments (període de temps molt ampli i totalment inespecífic. No concreten).
- ♦ Durant el segon semestre del 2024 preveuen gestionar les justificacions i pagaments.
- ♦ No s'obrirà nova convocatòria fins al 2025.
- ♦ Continuen sense saber la disponibilitat del pressupost.

Partides insuficients

En l'Annex I es posa en el mateix sac un pressupost de 10.000.000 € a repartir entre empreses, residencials, administració i comunitats de propietaris. Tenint en compte que el límit és de 30.000 € per actuació, difícilment hi haurà un nombre considerable d'empreses que hi podran optar.

Desconeixem l'èxit que la convocatòria ha pogut tenir en el sector ramader i tampoc ens ofereixen informació sobre un possible transvasament de diners de l'annex II cap a l'annex I en el cas que hi hagués partida restant.

Propostes de millora

Homologar Oficines de Tramitació

- ◆ Establir manual de procediments unificat
- ◆ Formació continuada
- ◆ Plataforma centralitzada
- ◆ Auditories internes per assegurar el compliment dels estàndards
- ◆ Canals de comunicació especialitzats

Agilitzar la tramitació

- ◆ Simplificar procediments de gestió interna
- ◆ Automatitzar processos

Oferir màxima transparència i informació als beneficiaris dels ajuts.

Crear una plataforma en línia que proporcioni informació en temps real sobre l'estat dels ajuts, com la disponibilitat pressupostària restant, els terminis i els criteris de valoració. Això pot reduir la incertesa i augmentar la confiança dels sol·licitants.

Avaluació Contínua:

L'administració hauria d'establir canals per recopilar opinions i identificar àrees de millora. Això pot ajudar a ajustar els procediments segons les necessitats dels sol·licitants i les oficines de tramitació.

Conclusions

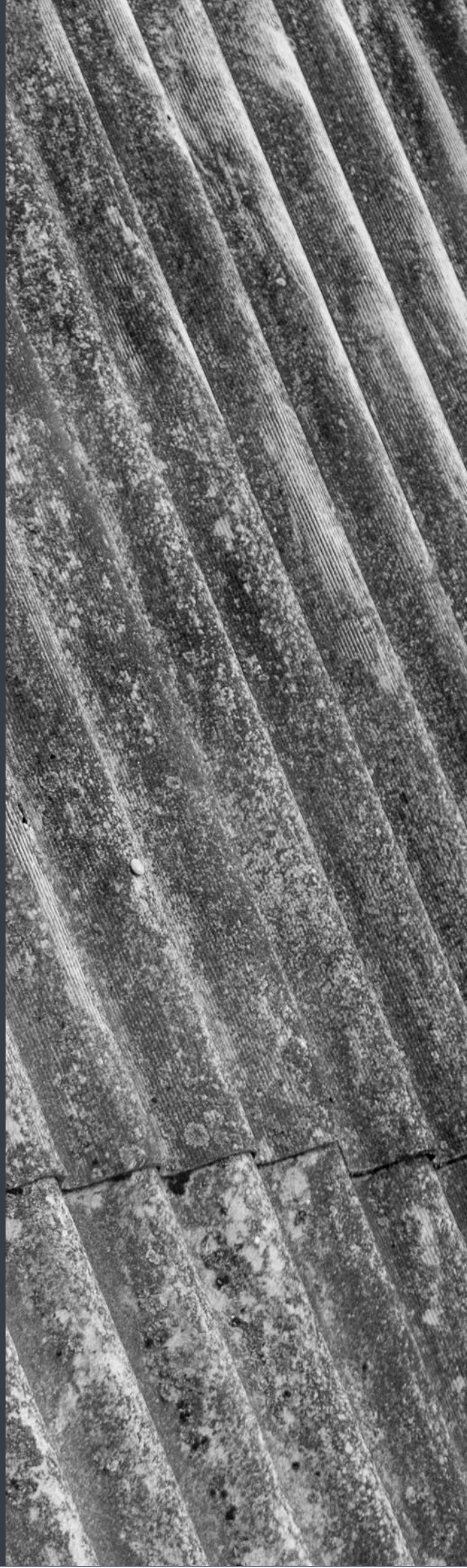
Malgrat la naturalesa incentiva dels ajuts, s'han observat efectes contraris:

Al final, un ajut que havia de suposar un incentiu per resoldre un greu problema de salut pública i fomentar la fotovoltaica/transició, es converteix en un entrebanc i acaba generant l'efecte contrari: retard, paràlisis de les instal·lacions, en el sector i escepticisme i desconfiança en les empreses.

Caldria prendre referència d'altres organismes que estan tramitant ajuts de dimensions similars amb màxima eficiència i eficàcia.

Ex . Cupons d'Acció canvi climàtic, es van tramitar a la vegada que els ajuts d'amiant amb un model de formulari pràcticament idèntic, amb uns requisits similars (memòria, pressupost,...) i han anat atorgant amb màxim dinamisme i fins a esgotar pressupost.

Aprendre i replicar casos d'èxit d'altres institucions permetria una millora contínua i asseguraria que els ajuts complissin amb la seva intenció original de ser un incentiu, en lloc d'un obstacle.

cecot | **energia**

energia.cecot.org
energia@cecot.org